



# Architecture

## A Brandenburgi kapu

Brandenburger Tor, Berlin





## A Brandenburi kapu

A Brandenburi kapu (németül: Brandenburger Tor) egyike Berlin legfontosabb emlékműveinek – egy építészeti nevezetesség és történelmi szimbólum együttesen. Központi helyet foglal el a német és az európai történelemben már több, mint kétszáz éve.

II. Frigyes Vilmos porosz király építtette, a béke szimbólumaként, és a legnagyobb a 18 városkapu közül, amelyeken keresztül valaha Ber-



Propylaia, az Akropolisz kapuépülete



A kapu homokkőből épült

linbe be lehetett jutni. A kapu teljes konstrukciója és ornamentikája tükrözi rendkívüli fontosságát. Rajta áthaladva lehet belépni az Unter den Lindenre, a hírneves hársfás sugárútra, amely korábban egyenesen a porosz uralkodók városbeli palotája felé vezetett.

A kapu 1788 és 1791 között épült Carl Gotthard Langhans építész terveinek megfelelően. Az építményt az athéni Akropolisz monumentális kapuépülete, a Propylaia ihlette. Hasonlóan ahhoz, ahogy a Propylaia az ókori világ szentélyébe vezetett, úgy képviselte a Brandenburi kapu a belépést a Porosz királyság legfontosabb városába. Az ókorra való közvetlen utalásával, a kapu a berlini építészet klasszikus időszakának kezdetét jelentette, egy korszakét, amelynek hatására a várost hamarosan "A Spree Athénje" néven kezdték emlegetni (németül: Spreeathen), a rajta átfolyó folyó után.

Tizenkét oszlop, hat-hat mindkét oldalon



Maga a kapu homokkőből épült és tizenkét dór oszlop alkotja, oldalanként hat-hat, amelyek öt átjárót formálnak. Az állampolgárok eredetileg csak a két legszélsőt használhatták, a közepén lévő pedig, fenntartották a porosz királyi család és az oda látogató külföldi méltóságok számára.



A kapu tetején a quadriga látható, egy négylovas harci szekér, amelyen Viktória a győzelem római istennője áll. A szobor Johann Gotfried Schadow alkotása, aki a korszak legjelentősebb berlini szobrásza volt. A talapzat domborműve Viktóriát ábrázolja számos kíséreléssel együtt, akik erényeket személtetnek meg, például a barátságot, vagy az államférfiúi adottságokat. A művészetek és tudományok jelképei mellett ezeket tekintették olyan létfontosságú elemeknek, amelyek békeidőben biztosítják a város virágzását.

Lentebb az átjárókban, domborművek ábrázolják Herkules tetteit, a háborús idők, és az azt követő újjáépítési időszakokra utalva, amely alatt II. Frigyes Vilmos Poroszországot igazi európai hatalommá tette.



Noha a Brandenburi kapu lényegében megépítése óta nem változott, mégis központi szerepet töltött be Európa számos nagy jelentőségű történelmi eseményében. 1806-ban Napóleon győzedelmesen bevonult Berlinbe, és hadizsákmányként magával vitte a quadrigát Párizsba.

Napóleon 1814-es veresége és Párizs porosz megszállása után, a quadriga visszakérült Berlinbe, és Viktória tölgyfalevél koszorúja kiegészült a porosz hatalom új szimbólumával, a vaskeresztel. 1933-ban a nemzetiszocialisták vonultak el a kapu alatt katonás fáklyás felvonulást rendezve, a német történelem legsötétebb fejezetét nyitva meg, amelynek végén a város romokban hevert és Németország két részre szakadt.



Amikor a II. világháborút követően Berlint felosztották, a város közepe a szovjet zónába került, amely az angol zónával találkozott a Brandenburgi kapunál. A Berli fal építése elleni sorozatos demonstrációkat követően, a szovjetek 1961. augusztus 14-én lezárták a Brandenburgi kaput. Ez zárva is maradt, 1989. december 22-ig, amikor ledöntötték a falat és Kelet- és Nyugat-Berlin ismét egyesült.

Ebben a zűrzavaros történelmi időszakban a Brandenburgi kapu karbantartása elmaradt. 2000-ben a Berli Műemlékvédelmi Alapítvány (németül: Stiftung Denkmalschutz Berlin) megkezdte a Brandenburgi kapu teljes helyreállítását. Két évvel később és hatmillió amerikai dollár felhasználása után, 2002. október 3-án, a német újraegyesítés tizenketedik évfordulóján, adták át ismét a közönségnek.

Napjainkban a Brandenburgi kaput Európa egyik leghíresebb nevezetességének tekintik.

Carl Gotthard Langhans (1732. december 15. – 1808. október 1.) a sziléziai Landeshutban született, a mai Lengyelország területén. Eredetileg nem építésznek készült. 1753 és 1757 között jogot, majd matematikát és nyelveket tanult. Saját erőből tanulta az építészetet az ókori Róma építészeti teoretikusától Vitruviustól származó antik szövegek alapján.

A protestáns egyház számára 1764-ben Groß-Glogau-ban készített „Zum-Schifflein Christi” első vázlata meghozta neki az első elismerést építész-ként és elnyerte Hatzfeld grófjának építési felügyelői megbízását, akinek háború pusztította palotáját kellett saját tervei alapján újjáépítenie 1766 és 1774 között. Hatzfeld grófjának közbenjárása révén Langhans nevét a berli királyi udvar is megismerte, és ez végül elvezetett kétségtelenül legnagyobb munkájához: A Brandenburgi kapuhoz. Grüneichene ar Breslau-ban hunyt el (a mai Lengyelország területén) 1808-ban.



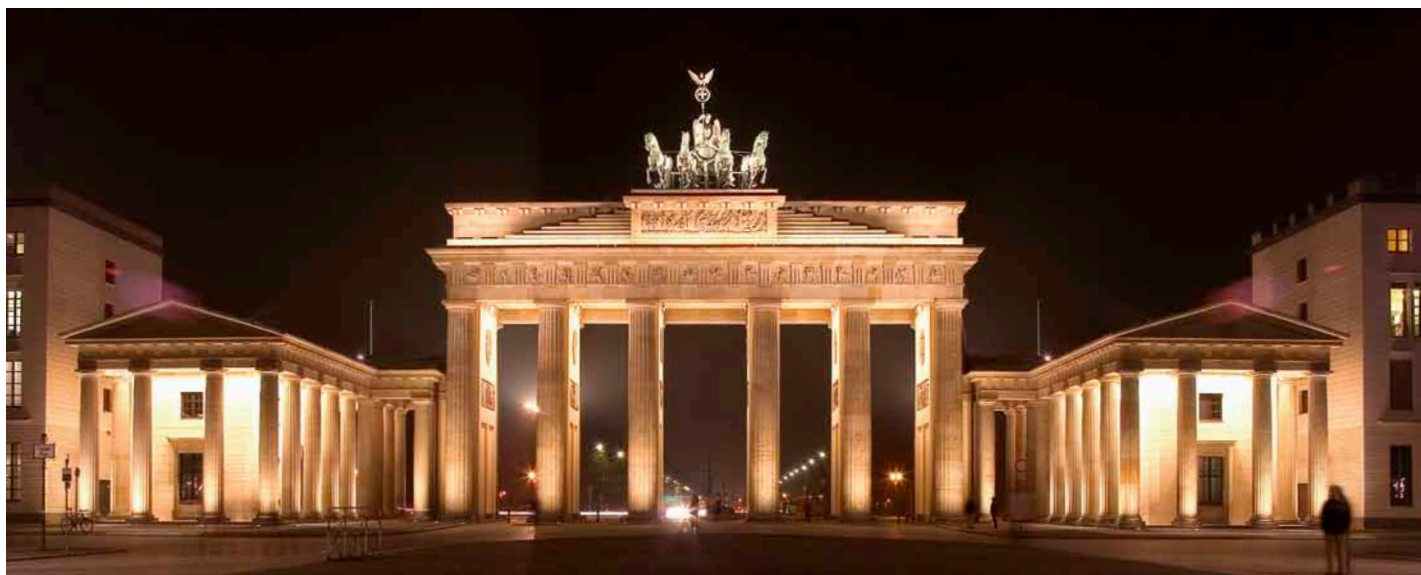
Bundesarchiv, Bild 183-M10 15-327.  
Fénykép: Donath, Otto 1950. április 1.



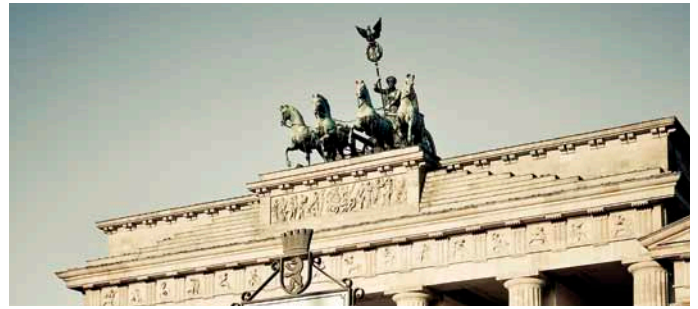
Bundesarchiv, Bild 183-S89875.  
Fénykép: Quaschinsky, Hans-Gunter 1949. november 1.

## Érdekességek a Brandenburgi kapuról

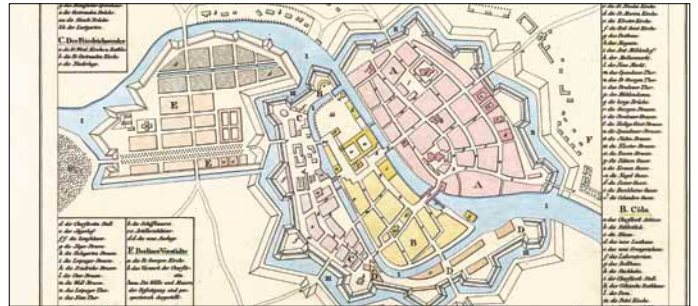
Helyszín:..... Berlin, Németország  
Építész:..... Carl Gotthard Langhans  
Építészeti stílus:..... Klasszicista  
Anyaga:..... Homokkő  
Az építés ideje:..... 1788 és 1791 között



A Brandenburgi kapu lábánál fekszik a Pariser Platz, egy népszerű tér, amely valaha nagykövetségeknek, nemesi rezidenciáknak és nagy szállodáknak adott otthont. A II. világháború végén a kapu volt az egyike annak a néhány építménynek, amely megmaradt a téren.



Röviddel a Harmincéves háború után, és egy évszázaddal a Brandenburgi kapu felépítése előtt, Berlin egy kicsi, fallal körülvett város volt egy csillag alakú erődön belül, amelynek néhány, névvel ellátott kapuja volt: Spandauer Thor, St. Georgen Thor, Stralower Thor, Cöpenicker.



1987. június 12-én Ronald Reagan, az Amerikai Egyesült Államok elnöke beszédet mondott a nyugat-berlinieknek, és felhívta szovjet kollégáját: „Jöjjön ide, ehhez a kapuhoz! Mr. Gorbacsov, nyissak ki ezt a kaput!”



A 12 dór oszlop, hat-hat a kapu két oldalán, tartja a kapu 11 méter hosszú keresztgerendáját.

A kaput teljesen felújították 2000-ben. A felújítás időtartama két év, költsége pedig, hatmillió amerikai dollár volt.



A Brandenburgi kapu előtt tartott leghíresebb beszédek egyikét John F. Kennedy, az Egyesült Államok elnöke tartotta 1963-ban, amikor ezeket a híres szavakat mondta: „Ich bin ein Berliner”.

Az 1980-as években, a két német állam létét rosszállva, Nyugat-Berlin polgármestere, Richard von Weizsäcker kijelentette: „A német kérdés mindaddig nyitott marad, amíg a Brandenburgi kapu zárva van.”





# Egy művész szavai

Építőművészként a vágyam egy bizonyos építészeti tájékozódási pont lényegének megragadása annak tiszta szobrászait formájában. Mindenekelőtt én nem tekintem modelljeimet egyszerű másolatoknak, inkább saját művészi értelmezéseimnek, amelyhez a LEGO® építőelemeket használok fel eszközként. A LEGO építőelemről nem az jut elsőre eszünkbe, hogy jellemzően művészeti alkotások alapanyaga lenne, vagy művészi eszközként lenne használatos. Azt gyorsan felfedeztem, hogy a LEGO építőelem természetesen kínálja magát az én elképzeléseimhez, úgy, mint a festék a festőnek, vagy a fém a kovácsnak. Miközben próbálgattam, hogyan lehetne megragadni ezeknek az épületeknek a lényegét az építőelemekkel és lapokkal, felfedeztem, hogy az általuk kínált lehetőségek és kihívások szinte varázslatosak.

## 21011 Brandenburgi kapu

A nevezetes helyek sorozatban fellelhető paramétereket követve fontos volt, hogy a modell megőrizze az emléktárgy méretét. A történelmi emlékmű magán visel egy építészeti stílust, és olyan motívumokat, amelyeket kisebb méretben nehéz megismételni. Például az oszlopsorok mintegy 3 láb magas mellvéd elemek felhasználásával készültek, de itt határozottan a 20 láb magas oszlopok érzetét keltik.

A kis méretarány elérésének egy másik érdekes részlete az, hogyan lehet hatásosan megjeleníteni az emlékmű quadriga szobrát, a győzelem szárnyas istennője, Viktória által vezetett négylovas harci szekeret, amely a kapu tetejét koronázza. Ezt az igen jellegzetes elemet a „bütykök” alkalmazásával értük el – olyan nem tervezett elemekkel, amelyek absztrakt módon képesek megjeleníteni más tárgyat.

Bár ez a modell elég egyszerűen megépíthetőnek tűnik, elérni azt, hogy a 1/2 középgyereke szélességű konzol kihangsúlyozza azt a peremet, ahol a felső párkányzat és a szegélydísz találkozik, elég trükkös feladatnak látszott. Az alkalmazott technika egyszerű megoldásnak bizonyult, felhasználva az 1 x 1-es lapokat eltávolítva a 4 teljes konzol és a 2 x 2-es lapok között, így alakítva ki az arányaiban megfelelő 1/2-es konzol túlnyúlást.



  
– Adam Reed Tucker

## Az „Arányos modell” termékskála – LEGO® Architecture az 1960-as években

A mai LEGO® Architecture sorozat története az 1960-as évek elejéig nyúlik vissza, amikor a LEGO építőelemek népszerűsége még dinamikusabban növekedett. Godtfred Kirk Christiansen, a vállalat akkori tulajdonosa, a LEGO rendszer további bővítési lehetőségeit kezdte keresni, és megkérte a tervezőket, hogy találjanak ki olyan új elemeket, amelyek új dimenziót adnának a LEGO építésnek.

Válaszuk forradalmian egyszerű volt: öt építőelem, amelyek illeszkedtek a meglévő építőelemekhez, de magasságuk csak azok harmada volt. Ezek az új építőlapok a korábbiaknál részletgazdagabb modellek építését tették lehetővé.

Úgy tűnt, hogy a LEGO nagyobb variálhatósága megfelelt a kor szellemének; amelyben a modern szemléletű építészek újrafogalmazták azt, hogy milyen legyen egy ház megjelenése, az emberek pedig, egyre élénkebben érdeklődtek saját álmházuk tervezése iránt. Ezekből a trendekből nőtt ki a LEGO „Arányos modell” termékskála 1962 elején.

Maga a név közvetlenül kapcsolódott az építészek és mérnökök munkamódszereihez, és azt remélték, hogy ők és mások projektjeiket a LEGO építőelemek „arányaihoz” igazítva építik fel. A mai LEGO Architecture-hoz hasonlóan, az eredeti készleteket úgy alakították ki, hogy azok eltérőek legyenek az általában élénk színű LEGO dobozoktól, és egy Építészeti könyvet is mellékeltek, hogy építésre ösztönözzön.

Habár az öt elem ma is szerves része a LEGO építőrendszernek, az „Arányos modell” termékskalát 1965-ben kivették – és több mint 40 évnek kellett eltelnie, hogy alapelvei ismét újjáéledjenek a mai LEGO Architecture sorozatban.

